

JYYn eettinen toiminta- ja hankinta- ohjeistus

JYYn eettinen toiminta- ja hankintaohjeistus

Hyväksytty edustajiston kokouksessa 29.9.2011

Sisällys

1. Ohjeistuksen tavoitteet ja tarkoitus.....	3
2. Kiinteistö- ja asuntolatoiminta.....	4
Siivous, huolto- ja korjaustyöt.....	4
3. Sijoitus- ja liiketoiminta.....	6
Sijoittaminen.....	6
Lounasravintola Ilokivi.....	7
4. Varsinainen toiminta.....	9
Asukas- ja taloustoimisto, sihteerit, hallitus, edustajisto, valiokunnat, järjestöt.....	9
5. JYY-konsernin palveluhankinta.....	11
6. JYY-konsernin palvelutuotanto.....	12
Työnantajan rooli – JYY on reilu työnantaja.....	13
7. Lopuksi.....	13
8. Liite: Merkkejä.....	14

1

Ohjeistuksen tavoitteet ja tarkoitus

Tämän ohjeistuksen tavoite on, että Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan toimintaa ja hankintoja ohjaavat korkeat eettiset periaatteet. Näitä ovat paitsi taloudellinen, myös sosiaalinen ja ekologinen kestävyys. Ylioppilaskunnassa kestävä kehityksen periaatteiden tulee muodostaa toiminnan ja hankintojen eettiset perusteet.

Ympäristölle suotuisten, sosiaalisesti oikeudenmukaisten ja kokonaistaloudellisesti kestävien tuotteiden ja palveluiden suosiminen tarkoittaa käytännössä hyödykkeiden elinkaaren ja tuotannon inhimillisten olosuhteiden huomioimista. Tällaiset kriteerit täytäviä tuotteita ja palveluita ovat esimerkiksi ne, joille on myönnetty jokin sertifikaatti tai ympäristömerkki, kuten FSC-, luomutai joutsenmerkki (ks. liite eettisistä merkeistä). Oleellista on eettisten vaihtoehtojen kartoittaminen ja niihin tarttuminen.

Tässä ohjeistuksessa täsmennetään kunkin JYYn toiminnan sektorin kohdalla, miten ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä toteutetaan käytännössä. Ohjeistus vastuuttaa työntekijöitä ja toimijoita pohtimaan ja toteuttamaan eettisiä periaatteita ylioppilaskunnan toiminnassa. Nämä periaat-

teet johdattavat toimintaamme erityisesti hankintoja tehtäessä. Ylioppilaskunnan jäsenelle ne kertovat, miten jäsenmaksuvaroja käytetään.

JYY voi 30 000€ alittavissa tavaroiden ja palveluiden hankinnoissa itse määrittellä hankintakriteerit. Suuremmissa hankinnoissa, kuten asuntorakentamisessa, JYY on sidottu EU:n lainsäädäntöön ja suuriin asuntorahoitajiin, joita vielä ohjaa pitkälti hinta. Kuitenkin alle 150 000€ rakennustöissä ei vielä edellytetä kilpailutusta, joten eettisten kriteerien soveltaminen on mahdollista.

Ohjeistus on tarkoitettu JYYn strategiaa täydentäväksi monivuotiseksi, sisällölliseksi, ohjenuoraksi vaihtuvien työntekijöiden ja luottamushenkilöiden yhteisössä. Ohjeistusta tulee täydentää ja päivittää tarvittaessa. Lisäksi työntekijöille ja luottamushenkilöille järjestetään tarvittavaa koulutusta.

Tämän ohjeistuksen on toimittanut JYYn hallitus ja se pohjaa JYYn kiinteistöpäällikön, talouspäällikön, pääsiistijän, teknisen isännöitsijän, ravintolapäällikön ja pääsihteerin asiantuntijahaastatteluihin. Lisäksi jäsenistöstä erityisesti luomuruokapiiri on antanut kommentteja.

Tämä ohjeistus korvaa ympäristöohjelman ja sijoittamisen eettisen ohjeistuksen.

MITEN JA MITÄ

- Ylioppilaskunnan on hankinnoissaan ja toiminnassaan voimakkaasti suosittava ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä tuotantoa
- Tämä ohjeistus vastuuttaa työntekijöitä ja luottamushenkilöitä toteuttamaan eettisiä periaatteita ylioppilaskunnan toiminnassa
- Ohjeistusta päivitetään tarpeen mukaan

2

Kiinteistö- ja asuntola-toiminta

Ylioppilaskylä, Vehkakuja ja ylioppilastalot muodostavat merkittävän kiinteistökokonaisuuden, jotka tarjoavat opiskelijoille edullista asumista sekä tiloja harrastus- ja edunvalvontatoimintaan. Vuokrattavilta osiltaan ne tuottavat varoja opiskelijoiden edunvalvontatyöhön sekä ylioppilaskunnan muun toiminnan kehittämiseen. Kiinteistöjen, niiden rakentamisen ja niitä ylläpitävien palveluiden kohdalla tämän ohjeistuksen periaatteet velvoittavat huomioimaan erityisesti kiinteistöjen ja toiminnan energia- tehokkuuden, hankintojen koko elinkaaren sekä asukas- ja työntekijäviihtyvyyden.

Näitä toimintaperiaatteita toteutetaan suosimalla pienten ja keskisuurten yritysten tuotteita ja palveluja sekä mahdollisimman

lähellä käyttäjiä tuotettuja, käyttäiltään ja tuotantovaltaan kestäviä tuotteita. Tällaisten tuotteiden valmistusprosessi ja elinkaarikuormittavat ympäristöä mahdollisimman vähän. Oleellisia ympäristöystävällisyydestä kertovia sertifikaatteja tuotteissa ovat esimerkiksi EcoLabel, M1 tai Avainlippu (ks. liite ohjeistuksen lopussa). Tiedon sertifiointista saat tuotteesta, myyjältä tai valmistajalta. Nykyisin monilla tuotesivuilla on jo erikseen maininta sertifioiduista tuotteista. Lisäksi useat yritykset kertovat avoimesti toimintansa kestävytydestä, esimerkiksi ympäristön huomioivista tuotantoprosesseista tai uusiutuvaan energiaan perustuvasta energiankulutuksesta.

Siivous, huolto- ja korjaustyöt

Kiinteistöjen huollossa ja siivouksessa - kuten muussakin organisaation toiminnassa - taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden kannalta ratkaisevaa on vaihtoehtojen kartoittaminen. Toimijoiden on aktiivisesti selvitettävä yhä kestävämpiä vaihtoehtoja. Työntekijöiden apuna toimivat luottamushenkilöt, ympäristövaliokunta sekä tiedon hankinta ja sen jakaminen.

Hankinnoissa tutuksi tulleiden ja toimivien laitteiden, aineiden tai toimintatapojen muuttaminen ei ole itsetarkoitus, mutta esimerkiksi uusien biologisesti hajoavien siivousaineiden kasvava valikoima on otettava huomioon jokapäiväisen toiminnan kehittä-

misessä. Muiden kuin biohajoavien aineiden käyttöä on vältettävä.

Huolellinen ja riittävä puhtaanapito pidentää kiinteistöjen ikää ja vähentää korjaustarvetta. Siivousta arvostetaan JYYssä arjen sujuvoittajana ja mukavuuden tuojana.

Kiinteistöjen korjausmotiivina on pitkän aikavälin hyöty. Korjaukset kannattaa kokonaistaloudelliselta kannalta tehdä mieluummin liian aikaisin kuin liian myöhään. Esimerkiksi energian- ja vedenkulutukseen voidaan vaikuttaa aktiivisella ja ennakoivalla toiminnalla, kuten vesikalusteiden ja valaistuksen uusimisella sekä lämpöeristyksen parantamisella.

Puhtaanapidon näkökulmasta kierrätystä on lisäksi edelleen kehitettävä. Kun Jyväskylän alueella tulee mahdolliseksi jätteen poltto, ylioppilaskylässä aletaan kerätä energiajätte erikseen.

Vastuu vaihtoehtojen kartoittamisesta on kulloisellakin hankinnoista vastaavalla ta-

holla: kylän kohdalla useimmiten teknisellä isännöitsijällä ja pääsiistijällä sekä asukasneuvostolla. Kuitenkin kaikilla työntekijöillä on vastuu omassa arjessaan. Uudet työntekijät tutustutetaan tähän ohjeistukseen työhön perehdytyksessä.

MITEN JA MITÄ

- ☑ Selvitä eettisesti paras vaihtoehto hankittavalle tuotteelle.
 - Onko tarkoituksenmukaista hankkia täysin uusi tuote?
 - Voisiko vanhan korjata?
 - Onko saatavilla lainattava/vuokrattava tuote?
- ☑ Jos eettisin vaihtoehto on hankkia täysin uusi tuote, on otettava huomioon tuotteen elinkaaren ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset ominaisuudet.
 - Onko elinkaari jäljitettävissä?
 - Mikä on hyödykkeen käyttöikä ja kestävyys?
 - Millainen on hyödykkeen tuotantotapa? (Ei orjia, ei lapsityövoimaa, oikeudenmukainen palkka, terveellinen työympäristö, ekologinen tuotanto.)
 - Onko materiaali mahdollista uusiokäyttöä?
- ☑ Hankittavien tavaroiden, aineiden ja laitteiden tulee olla sertifioituja ja ympäristömerkittyjä (kansalliset, pohjoismaiset, Euroopan unionin ja kansainväliset sertifikaatit ja ympäristömerkit).
 - Siivouksessa käytettävien aineiden tulee olla biohajoavia
 - Rakennus- ja korjausaineiden tulee olla myrkyttömiä (maaleissa vesiohenteisuus soveltuvin osin)
 - Uutena hankittavien (kodin)koneiden tulee olla vähintään energialuokkaa A+, asukasneuvoston linjauksen mukaisesti
 - Virikkeiden saamiseksi on hyvä tutustua energiakatselmukseen ja osallistua energiaeksperttikoulutukseen.

3

Sijoitus- ja liike- toiminta

Sijoittaminen

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan sijoitustoiminnan tarkoituksena on turvata ylioppilaskunnan toiminnan edellytykset pitkällä aikavälillä. Merkittävin osa JYYn sijoitustoiminnasta on Ylioppilaskylän peruskorjausrahastoon ja varsinaisen toiminnan toimitilarahastoon kertyneiden varojen sijoittamista. Näillä sijoituksilla pyritään varautumaan tuleviin kiinteistöjen laajoihin korjauksiin. Jonkin verran on myös varsinaisen toiminnan vararahaston sijoituksia. Tällä sijoituksella taasen pyritään varautumaan mahdollisesti suurehkoihin, ennalta arvaamattomiin menoeriin, esim. automaatiojäsenyyden poistumiseen.

Yllämainitun lisäksi tärkeiksi sijoituskohteiksi ovat muodostuneet ylioppilaskunnan rakennushankkeet, kuten uusien talojen rakentaminen ylioppilaskylään. Varojen sijoittaminen omiin rakennushankkeisiin yhtäältä tukee ylioppilaskunnan pitkän aikavälin toimintaa ja toisaalta tuo säästöä rakentamisen lainakuluissa.

JYY-konsernissa pitkän aikavälin sijoituksista vastaa tällä hetkellä kiinteistöpäällikkö ja lyhyen aikavälin sijoituksista talouspäällikkö.

JYYn sijoitustoiminta rakentuu seuraaville periaatteille:

- 1) Sijoittaminen tähtää tuotontavoitteluun
- 2) Sijoittamisen tulee tapahtua ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla.

Edellisiä periaatteita noudatettaessa otetaan huomioon seuraavat toimintaohjeet:

- a) Sijoittamisen vähimmäisvaatimuksena on sijoitusten reaaliarvon säilyttäminen
- b) Sijoittaminen tapahtuu hallitulla riskin tasolla
- c) Sijoitusten on oltava riittävän likvidejä
- d) Sijoituspäätökset tehdään rationaalisesti sen hetkisen käytettävissä olevan tiedon pohjalta
- e) Yksittäiset sijoituspäätökset perustuvat laajempaan sijoitusstrategiaan, joka noudattaa tämän ohjeen periaatteita.
- f) Sijoitustoimintaa ohjaavien periaatteiden ollessa ristiriidassa keskenään on niiden prioriteettijärjestys numerojärjestyksen mukainen. Etusijalla ovat kuitenkin aina sijoituskohteet, jotka täyttävät molemmat periaatteet.

SIJOITTAMINEN

Pohdittaessa sijoituskohteita on otettava huomioon seuraavat ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväää toimintaa konkretisoivat seikat (lista ei ole tyhjentävä):

- ☑ Toiminnalta, johon sijoitetaan, edellytetään laillisesti ja eettisesti kestäväää pohjaa.
- ☑ Sijoitustoiminnan kohteilta edellytetään terveys- ja ympäristönäkökohtien, yhteiskunnallisen vastuun ja ihmisoikeuksien huomioon ottamista.
- ☑ Ylioppilaskunnan varallisuuden sijoittaminen ympäristöä vahingoittavaan tai ihmisoikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia loukkaavaan toimintaan on kiellettyä (esim. ase-, avolouhos- ja tupakkateollisuus sekä uhkapelit)
- ☑ Ylioppilaskunnan varoja ei saa sijoittaa toimintaan, jossa osallisena on lapsi- tai orjatyövoimaa tai niihin rinnastettavaa työvoimaa.

Lounasravintola Ilokivi

Lounasravintola Ilokivi on yksi ylioppilaskunnan toiminnan lippulaivoista. Ravintola tarjoaa päivittäin aterian 600-900 asiakkaalle ja on merkittävä osa opiskelijoiden arkea. Lounasravintolan suosio mahdollistaa edelläkävijän roolin ottamista ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ravintolatoiminnassa. Samalla on pidettävä huolta myös ravintolatoiminnan taloudellisen kannattavuuden säilymisestä. Vastuu näiden seikkojen huomiomisessa on ravintolapäälliköllä ja raflaryhmällä (talouspäällikkö, ravintolapäällikkö sekä hallituksen talousvastaava) sekä ravintolan henkilökunnalla.

Kestävän ravintolatoiminnan yhtenä kriteerinä on tuotteen elinkaaren aikana kuluvi en luonnonvarojen määrä. Elinkaari tarkoittaa aikaa alkutuotannosta jätteeksi päätymiseen. Tuotteen alkutuotanto ja loppukäsittely ovat suurimpia ympäristön kuormittajia. Esimerkiksi riisin kasvatusta vaatii paljon makeaa vettä,

mikä tekee siitä epäekologisen lisukkeen.

Elinkaareltaan tehokkain on kasvisruoka, sillä sen kokonaiskuormitus on liharuokia pienempi. Kasvisruoan laatuun ja ravintoarvoihin, erityisesti proteiinipitoisuuteen, on aina kiinnitettävä huomiota. Liharuoan menekin vähentyminen on ravintolalle paitsi kestävä piirre myös kustannussäästö. Kulutustottumuksiin vaikutetaan laajentamalla tarjontaa lomu- ja lähiruuan teemapäivillä, joita ravintola järjestää yhteistyössä JYYn ympäristösektorin kanssa.

Lähellä tapahtuvan ruoantuotannon hyvät puolet eettisenä ruoantuotantona on otettava merkittävämmiin huomioon Ilokiven tilauksissa. Lähiruoka on itseisarvo, jonka alkuperästä ja laadusta on helppo varmistua tuotantoketjun ollessa lyhyt. Myös ruoan turvallisuus on kriteeri, jota tuotannon läheisyys tukee.

Osa kestäväää ravintolatoimintaa ovat myös laitehankinnat ja työrutiinit.

MITEN JA MITÄ

- Ruoan elinkaari tulee olla jäljitettävissä. Kestävän ruoan laatuvaatimukset koskevat sekä raaka-aineita että valmiita tuotteita.
- Ruoan elinkaaren huomioiminen hankinnoissa. Kauden ja saatavuuden mukaan tulee suosia luomua sekä lähialueilla tuotettuja vuodenaika- ja sesonkituotteita, joiden kuljetusmatkat ovat lyhyet.
- Kartoita lähi- ja luomutuottajatarjonta
- Vaadi tilauksia tehtäessä tukkuvälikoimiin suurkeittiökäyttöön sopivia luomu- ja lähituotteita isoina pakkauskoikoina.
- Ota ravintolan käyttöön ainakin yksi luomutuote.
- Luomu- ja lähituotteita on markkinoitava selkeästi ja houkuttelevasti.
- Kirjoita ruokalistaan luomu- ja lähituotteet raaka-aineisiin ja ruoan nimeen, jos kestäviä raaka-aineita on käytetty yli 50% ruoan raaka-aineina.
- Jotta ruokailijat näkevät mitä syövät (allergiat, ruokavaliot), ainesosien tulee tuoda nähtäville ruokalistojen yhteydessä (perusraaka-aineet). Luomuraaka-aineet voi merkitä erikseen esim. värikoodilla.
- Voit turvautua päätöksissäsi ympäristömerkkeihin. Parhaiten ympäristöystävällisyyttä tuotannossaan huomioivat luomumerkkiä kantavat tuotteet.
- Eettiset merkit (ks.liite) kertovat tuotteen sosiaalisesta kestävytydestä, esimerkiksi työolojen oikeudenmukaisuudesta.
- Asiakkaille tiedottaminen on osa kestäväää ravintolatoimintaa, jolla voidaan vähentää ympäristökuormitusta esim. pienentämällä ruuan hävikkiä. Sopivan kokoinen annos tulee kokonaan syödyksi. Annostellaan hiukan vähemmän, tiedustellaan haluaako asiakas lisää tai annetaan mahdollisuus hakea lisää.

HYVIÄ RAAKA-AINEKÄYTÄNTÖJÄ

- Vähennä kaukaa kuljetettavan riisin tarjoilua ja korvaa se kotimaisesti tuotetuilla viljoilla, kuten ohran- ja vehnänalkioilla.
- Kahvin ja teen kohdalla tulee lisätä suomalaiseen makuun sopivia luomu- ja Reilun kaupan (tai muita vastaavan sertifikaattitason) tuotteita korvaamalla nykyisiä laatuja, kun ne on käytetty loppuun. Kokeilemalla on mahdollista löytää llokiveen sopivat kahvi- ja teelaadut.
- Hedelmien tulee olla kuljetusmatkaltaan mahdollisimman lyhyitä (kotimaisia tai eurooppalaisia). On harkittava, tarvitaanko hedelmiä sydäntalvella ja minkä veran. Voidaanko tuontihedelmät korvata useammin kotimaisilla pakastemarjoilla.
- Lounaan yhteydessä tarjoiltavan leivän tulee olla lähileipomon leipää.
- Vältä aina harvinaisia tai uhanalaisia lajeja. Apuna on esim. WWF:n kalaopas ja MSC-sertifikaatti: <http://wwf.fi/maapallomme/itameri/kestava-kalastus/kalaopas/>
- Kestävien kalavalintojen hankinnan säännöt: 1. kotimaisia järvikaloja 2. pienikokoisia lajeja 3. MSC-merkittyä kalaa

4

Varsinainen toiminta

Asukas- ja taloustoimisto, sihteeri, hallitus, edustajisto, valiokunnat, järjestöt

Ylioppilaiden edunvalvontaan, hallintoon ja varsinaiseen toimintaan keskittyvät toimijat toimivat erilaisten ihmisten kanssa. Toiminnassa sosiaalinen kestävyys konkretisoituu hyvissä asiakaspalvelu- ja ryhmätyötaitoissa sekä muiden kunnioittamisena. Taloudellista ja ekologista kestävyyttä

konkretisoivat erilaiset tavat arjessa. Tapoja ovat muun muassa materiaalien tehokas ja säästeliäs käyttö, hankintojen harkittu tekeminen, Green Officen periaatteet ja käytännöt sekä kokous- ja illanviettotarjoilujen sisällön eettisyys esimerkiksi kasvispainotteisina ja reilun kaupan tuotteita hyödyntävinä.

TOIMISTOELÄMÄN PERIAATTEET

- ☑ Ks. JYY-konsernin palvelutuotannon palveluperiaatteet työntekijöille ja luottamushenkilöille.
- ☑ Green Officen käytännöt
 - ▶ Green Office -ohjelman tavoitteena on toimiston ekologisen jalanjäljen pienentäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, mm. harkitulla tulostamisella.
- ☑ Suosi hankinnoissa energiatehokkaita toimistolaitteita
 - ▶ Laitteiden itsestäänsammuminen oltava säädettävissä.
- ☑ Uusien paperien, toimistotarvikkeiden ja -kalusteiden tai muiden tuotteiden hankinnassa on huomioitava tuotteiden materiaalien sertifikaatit ja pitkäikäisyys, esimerkiksi puun sertifiointi kestävästi viljellystä puusta.
 - ▶ Kopiopaperin on oltava sertifioitua, kierrätyskuidusta ja klooritonta.
 - ▶ Käytä kierrätyspaperista valmistettuja kirjekuoria useaan kertaan.
 - ▶ Kiinnitä huomiota myös monisteiden ja oppaiden määrään, eli vältä turhaa varalle tulostamista.
 - ▶ Tulosta mahdollisimman vähän ja mustavalkoiselle aina kun mahdollista.
 - ▶ Hyödynnä kopiopaperin molemmat puolet.
 - ▶ Suosi muistiinpanopaperina jo toiselta puolelta käytettyjä papereita.
- ☑ Kierrätys (kartonki, paperit).
 - ▶ Toimistossa syntyy suurimmaksi osaksi paperijätettä. Hyödynnä eri keräyslaatikot. Kehitä toimistoosi itsellesi sopiva systeemi kierrättää materiaalit, jotta kaatopaikalle menevän tavaran määrä minimoituu. Jaa hyvät kokemuksesi muiden kanssa.

KÄYTÄNNÖN ENERGIANSÄÄSTÖ

- Sammuta valot AINA poistuessasi huoneesta.
- Kiinnitä huomiota sopivaan valaistukseen. Kirkkaalla valoja ei aina välttämättä tarvita, vaikka se tapana olisikin.
- Sammuta tietokoneen näyttö ruokataun ajaksi, päivän päätteeksi ja viikonlopuiksi kokonaan (myös keskusyksikkö).

MUUTA HUOMIOITAVAA

- Kokoustarjoilujen sisällössä painotetaan kasvis- ja vegaanista ruokaa.
- Tarvittavaa ympäristökoulutusta järjestetään työntekijöiden tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan.
- JYYn avustuskriteereissä aine- ja harrastejärjestöille on painotettava ympäristön huomioimista niiden toiminnassa muun muassa painottamalla ympäristökriteerijä raha-avustusten jaoissa sekä kannustamalla ympäristövaikutuslomakkeen käyttöön.
- Järjestöjen ympäristökilpailu innostaa järjestöjä huomioimaan tämän ohjeistuksen asioita käytännössä.
- Ympäristövaikutuslomake auttaa arvioimaan ja minimoimaan ympäristövaikutukset tapahtumia järjestettäessä.
- Hyödynnä tapahtumien tarjoiluissa JYYn kestoastioita tai vuokraa astiat esim. Setlementti-järjestöltä (mm. edulliset skumppa-lasit).

5

JYY-konsernin palveluhankinta

Edellä mainitun lisäksi, koko JYY-konsernin palveluhankinnassa on otettava huomioon ulkopuolelta ostettavien tai muutoin hankittavien palveluiden taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys. Vastuu kestävien vaatimusten huomioon ottamisesta on kulloisenkin palvelun hankkimisesta päätävällä taholla.

Ylioppilaskunnan hankkimia palveluita

ovat muun muassa pankkipalvelut, tilintarkastus, IT-palvelut, puhtaanapito- ja huolto-palvelut sekä erilaiset tapahtumiin hankittavat ohjelmapalvelut. Palveluiden hankinnassa kestävä kehityksen periaatteisiin nojautuen keskeisiä kriteerejä ovat palveluntuottajan ympäristöperiaatteet sekä reilun ja ihmisarvoisen työn peruseriaatteiden kunnioittaminen (decent work; ILO).

6

JYY-konsernin palvelutuotanto

Koko ylioppilaskunnan organisaatiota voidaan kuvata palveluorganisaatioksi, jonka asiakkaita ovat opiskelijat. JYY-konserni myös tuottaa muille tahoille tarjottavia ostopalveluita (siivous- ja huoltopalveluita) omistamiensa tytäryhtiöiden kautta. Ylioppilaskunnassa pidetään tärkeänä, että JYY-konsernissa tuotetut palvelut kuvastavat ylioppilaskunnan periaatteita.

Palvelun tuotannossa on yhtäläillä pyrittävä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologi-

sesti kestäväälle pohjalle. Työnantajan vastuulla on opastaa ja tukea työntekijöitä edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamisessa kasvattamalla työntekijöiden tietoisuutta eettisistä toimintatavoista ja ympäristönäkökulmista. Lisäksi uudistamalla toimintatapoja, järjestämällä tarvittavaa koulutusta, parantamalla valvontaa sekä kiinnittämällä huomiota viestintään edistetään periaatteiden toteutumista. Tavoitteena on samalla työntekijöiden terveen ammattilypeuden kasvattaminen.

PALVELUPERIAATTEITA TYÖNTEKIJÖILLE JA LUOTTAMUSHENKILÖILLE

- Teet arvokasta työtä, josta on syytä olla ylpeä.
- Ajattele myönteisesti työstäsi.
- Työntekijöiden yleinen asenne ja palvelualttius vaikuttavat suoraan asiakkaiden kokemukseen.
- Tervehdi muita!
- Valita aiheesta.
- Rasismi, syrjintä, häirintä ja kiusaaminen eivät kuulu ylioppilaskuntaan.
- Vastuu epäeettisyyden kitkemisestä ja ympäristön huomioimisesta kuuluu meistä jokaiselle. Mikään ympäristön eteen tehty työ ei ole liian pieni.
- Esimerkilläsi vaikutat kollegoidesi ja opiskelijoiden toimintaan!

Työnantajan rooli – JYY on reilu työnantaja

Vaatimus ekologisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävydestä pätee ylioppilaskuntaan myös työnantajana. Vastuu työnantajuuden kehittamisestä kuuluu johtaville luottamushenkilöille ja esimiestyö

konsernin palkkajohtajille. JYY vaatii itseltään esimerkillistä toimintaa työnantajana. Luottamushenkilöiden ja esimiesten on tärkeää aktiivisesti kiinnittää huomiota työn epäkohtiin ja ratkaista ilmenevät ongelmat.

MITEN JA MITÄ

Reilu työnantajuus

- Palkataan vakinaista henkilöstöä, aina kun mahdollista.
- Tilapäisten työntekijöiden työhyvinvointiin on panostettava.
- Työntekijöille on tarjottava koulutusmahdollisuuksia.
- Työnantajan on kohdeltava työntekijöitä ja henkilöstöryhmiä oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti.

Työhyvinvointi

- Joustavat työajat ei tarkoita ennakoimattomia, toistuvia tai pitkäaikaisia ylipitkiä työpäiviä.
- Työajalla tapahtuva liikunta mahdolliseksi kaikille henkilökunnan jäsenille.

7

Lopuksi

Tämä ohjeistus ei ole täydellinen opas, vaan sen tekijät toivovat ohjeistuksen helpottavan ja innostavan JYYläisiä toiminnassaan huomioimaan ja edelleen pohtimaan oman toimenkuvansa eettisiä kysy-

myksiä. Näitä kysymyksiä ratkaistaan toteuttamalla ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävyttä arjen toiminnassa ja hankinnoissa. Tavoitteena on, että JYYn toiminta ja hankinnat tulevat kestäväen kehityksen mukaisiksi.

Liite: Merkkejä

Alkuperämerkkejä

HYVÄÄ SUOMESTA -MERKKI ei ole ekomerkki, vaan kertoo, että elintarvike on valmistettu Suomessa ja siinä käytetty liha, kala, kananmuna ja maito on 100-prosenttisesti suomalaista. Kun elintarvikkeen kaikki raaka-aineet lasketaan yhteen, suomalaisuusasteen on oltava vähintään 75 prosenttia.

AVAINLIPPU on Suomalaisen Työn Liiton myöntämä merkki Suomessa valmistetulle tuotteelle tai palvelulle. Myöntämisperusteita ovat suomalainen valmistus sekä omakustannushinnasta laskettava kotimaisuusaste ja palveluiden kohdalla myös omistajuus ja pääkonttorin sijainti. Kaikki Avainlippu-tuotteet ja -palvelut löytyvät sivun yläreunan Avainlippu-hakukoneesta.

SIRKKALEHTILIPPU on Kotimaiset Kasvikset ry:n myöntämä merkki Suomessa viljellyille puutarhatuotteille ja ruokaperunoille. Tuotteiden tulee olla laadultaan ykkösluokkaa ja viljelyn ympäristön huomioonottavaa. Tuotteiden laatua valvotaan kaupossa.

Ympäristö-, luomu-, eettisiä ja energiamerkkejä

JOUTSENMERKKI eli pohjoismainen ympäristömerkki myönnetään sellaisille tuotteille, jotka kuormittavat ympäristöä vähemmän kuin muut käyttöominaisuuksiltaan vastaavat tuotteet. Viime vuosina merkki on laajentunut myös palveluihin, kuten hotelleihin ja ravintoloihin. Merkin vaatimukset asetetaan siten, että vain osa (20-30 %) markkinoilla olevista saman tuoteryhmän tuotteista voi sen saada. Joutsenmerkin vaatimukset tarkistetaan 3-5 vuoden välein, jotta ne pysyvät ajan tasalla lainsäädännön kiristyessä ja teknologian kehittyessä.

EU-KUKKA eli Euroopan ympäristömerkki on Euroopan yhteisön yhteinen ympäristömerkki. Kuten Joutsenmerkki, se kertoo puolueettomasti tuotteen tai palvelun ympäristöstävällisyydestä. Vaatimustaso asetetaan siten, että 10-20 % tuoteryhmän tuotteista voi saada merkin käyttöoikeuden. Käyttöoikeus on aina määräaikainen. EU-kukan saaneita tuotteita valvotaan jatkuvasti: Suomessa merkkiä valvoo joutsenmerkin tavoin SFS-ympäristömerkintä.

EUROLEHTI on EU:n luomumerkki, joka tarjoaa kuluttajille varmuuden tuotteen alkuperästä ja laadusta. Merkki on varmistus sille, että EU:n luomuviljelysäädöksiä on noudatettu.

LEPPÄKERTTUMERKKI on Luomuliiton hallinnoima merkki, jonka luomutuotteet on valmistettu suomalaisista luomuraaka-aineista.

AURINKOMERKKI on vapaaehtoinen ja maksuton viranomaisten myöntämä luomumerkki. Tuotteen aineksista vähintään 95% on luonnonmukaisesti tuotettua.

DEMETER on biodynaamisen yhdistyksen valvoma merkki, joka osoittaa tuotteen täyttävän biodynaamisen viljelyn kansainväliset kriteerit.

REILUN KAUPAN MERKKI ei ole varsinainen ympäristömerkki, vaan kertoo pientuottajien saavan kohtuullisen hinnan myymästään tuotteesta, ja ettei tuotannossa käytetä lapsityövoimaa. Merkkiä myöntää ja valvoo Suomessa Reilun Kaupan edistämisyhdistys ry.

UTZ CERTIFIED -merkki on Kahvin viljelyn laatu- ja ympäristömerkki. Sertifiointiin edellyttämän ohjeistuksen mukaiset viljelymenetelmät parantavat kahvisadon laatua ja nostavat tilojen tuottavuutta. Suurempi ja laadukkaampi sato yhdessä sertifioituista kahvipavuista maksetun lisäkorvauksen kanssa nostaa viljelijöiden saamia tuloja. Sertifiointi takaa, että kahvitiloilla työskentelevillä ja heidän perheillään on mm. kelvolliset asuinolot, puhdas juomavesi, terveyspalvelut ja lapsilla mahdollisuus käydä koulua.

RAINFOREST ALLIANCE -merkki on Yhdysvaltalaisen ympäristöjärjestön myöntämä sertifikaatti. Merkin kriteerit painottuvat ympäristömääräyksiin, mutta niissä on myös työoloja koskevia vaatimuksia. Suomessa on myynnissä mm. banaaneja, jotka tulevat tämän sertifikaatin saaneilta plantaaseilta.

EKO-MERKKI on Suomen luonnonsuojeluliiton ympäristömerkki sähkölle, lämmölle ja energiansäästölle. Merkin tiukat kriteerit vaativat yrityksiltä parhaan mahdollisen uusiutuvan energian. Lisätietoa löydät osoitteesta ekoenergia.fi.

Energia	
Vaivastuntien (vaivastuntia)	Logo ABC 123
Väriä kuluttava	A B C D E F G
Pajon kuluttava	XYZ
Energiankulutus (kWh/vuosi)	123
Tuotteen energiankäyttö (kWh/vuosi)	456
Tuotteen energiankäyttö (kWh/vuosi)	789
Aika (min)	10

ENERGIAMERKKI ilmoittaa kodinkoneiden energiankulutusluokan ja vuotuisen kulutuksen. Laitteita verrataan muihin markkinoilla oleviin vastaaviin laitteisiin, ja niiden kulutus luokitellaan sen mukaan asteikolla A-G. A-luokan laitteet kuluttavat vähiten energiaa. Merkki sisältää energialuokan lisäksi tietoa mm. tehoista ja energiatehokkuudesta.

JYYn eettinen toiminta- ja hankinta- ohjeistus

